

***Må tidligst offentliggøres, når talen er holdt
Det talte ord gælder***

Formand for SSF Gitte Hougaard-Werner Ved mødet på Medelby Danske Skole Fredag den 7. juni 2024 kl. 18:00

Kære alle

Tak fordi I vil se mig. Det er mig en glæde at måtte holde festtale for jer i dag i anledning af de Sydslesvigske Årsmøder.

Årsmøderne har og vil altid være noget særligt for mig. På den ene side har det i alle mine aktive foreningsår selvfølgelig betydet megen planlægning, møder, slæb, opbygning, gennemførelse med alle de opgaver, det medfører – og sidst men ikke mindst oprydning. Sådan som en del af jer også kender denne weekend.

Samtidig betyder weekenden masser af hygge, gode oplevelser, fællessang og masser af Dannebrog. Det er et gensyn med venner og bekendte – det er at mærke fællesskabet, nærheden og det vigtige af at stå sammen om en fælles sag – det danske.

I mine år som formand for årsmødeudvalget kom så repræsentationsopgaver, organisation, utallige overordnede beslutninger, hilsner og taler til. Nu er det så mest repræsentation, hilsner og taler – men stadig en skøn weekend.

Faktisk har årsmøderne hørt til min tilværelse siden 1980, da vi flyttede hertil og min far fik stilling på JKS den 1. maj. Jeg husker tydeligt, at årsmøderne afholdtes nogle uger senere, og der en klar forventning fra skolelederens side om, at DET kom man til uanset andre planer. Sådan blev det – og sådan har det været siden! En begivenhed, jeg også som barn og ung nød – og som årets student i 91 ikke ville ha` undvære om noget.

Alle år har været særlige og står altid for en stærk markering af vores tilhørsforhold, både indadtil og udadtil. For mig er det noget, man som del af det danske mindretal ikke burde gå glip af – noget ganske naturligt, både som ansat og menigt medlem af mindretallet – sådan som vi fik at vide tilbage i 1980. Det gælder ikke bare de lokale møder, der emmer af hygge og nærvær, men også søndagens friluftsmødet, hvor weekendens møder kulminerer og synligheden udadtil er på sit højeste. Vi er her, vi er mange – og vi holder fast, fast i det danske.

I mange år har jeg været med til at fastlægge mottoet for vore årsmøder – altid noget ganske særligt, spændende og udfordrende.... for falder det nu i god jord – inspirerer det og kan det bruges lokalt.

Sidste års "frivillig – fordi jeg ikke ka la vær" kunne jeg skrive under på uden at blinke. Der opstod en helt speciel dynamik – et motto, som vi stadig med vores frivillighedskampagne holder fast i. Vi vil styrke, fremme og støtte det frivillige arbejde, da det ganske enkelt er vores fundament – det være sig som frivilligt engagement, frivillig deltagelse eller blot som frivillig hjælpende hånd i ny og næ. Alt er vigtigt – og naturligvis støttet af de ansatte i vores mindretal. Ansatte, der som oftest yder en frivillig indsats udover det sædvanlige arbejde – til gavn for vores fælles mindretal.

Dette års motto lyder så "Sydslesvig kommer i mål" – hvilket først og fremmest henviser til Europeada, som den helt store fodboldbegivenhed, vi tager hul på om få uger. Europeada – for dem, der ikke har hørt om det endnu – er de autoktone mindretal i Europas EM i fodbold med mere end 1000 deltagere, 27 herrehold og 9 kvindehold. Denne gang spilles turneringen i vores grænseland både nord og syd for grænsen, med 4 mindretal som værter, det tyske mindretal, friserne, Sinti-Roma og det danske mindretal. Mottoet er "Between the Seas".

Vi sender vore landshold – kvinder og mænd – ind i turneringen med håb om, at de kommer i mål, båret af os – publikum, der hepper på dem her på hjemmebane og endnu engang viser det stærke fællesskab, vi er under de rød-hvide farver og med egen landsholdssang "Vor sang".

Europeada er dog meget mere end fodbold – det er også identitet og kultur – mindretal møder mindretal, lærer hinanden at kende, kan udveksle erfaringer og italesætte udfordringer og identitet. Det drejer sig ligeledes om tolerance, fairplay, respekt og gensidig forståelse, noget der er særdeles vigtig i disse tider. I den sammenhæng er jeg helt på linje med mottoet. Set med fodboldøjne krydser jeg selvfølgelig fingre for, at vore landshold kommer i mål. Desuden skaber turneringen synlighed, også vi her i grænselandet får mulighed for at møde andre mindretal og lære om deres historie og liv. Det skaber tilmed medieopmærksomhed som sidehistorie til EM i Tyskland.

Men hvad betyder "Sydslesvig kommer i mål" ellers? – hvilket eller hvilke mål taler vi om? Er det endelige mål? Er det uopnåelige mål eller er målet bare en turnering med en vinder, og så er det slut? Kommer/ skal vi nogensinde i mål? Mange spørgsmÅL....og hvad skal man måle på om vi er kommet i mål?

Hvilket mål havde man tilbage i 1920 – op til afstemningerne var det helt klart. Målet var at blive stemt hjem. Valgplakater mm. taler et tydeligt sprog herom.

Målet blev kun opnået i zone 1 og man kunne fejre genforening den 15. juni. 1920.

Den 14. marts var det en kendsgerning, at målet i zone 2 ikke var nået – nemlig igen at blive dansk. Men i stedet for at give op, blive tysk eller flytte til Danmark blev de dansksindede tilbage, rykkede sammen og organiserede sig i forskellige foreninger og organisationer for at fortsætte arbejdet for danskheden med det fælles mål at fremme, støtte og sikre det danske syd for grænsen og anerkendelsen af sindelagsprincippet.

I årene efter grænsedragningen var målet for det opståede danske mindretal stadig en genforening via en grænserevision under sloganet "Danmark til Ejderen".

Jeg formoder, at man fra tysk side dengang tænkte "*lad dem lege dansk i en periode, det bliver de*

trætte af og assimileres på sigt” – men det skete ikke, tværtimod!

Det danske mindretal lever i bedste velgående her 104 år senere. Mindretallet anno 2024 er dog en broget flok med alt fra familier med flere generationer af Sydslesvigere med dansk baggrund – til familier, der vælger det danske og det danske mindretal for første gang typisk med valg af institution til deres barn. Fælles for os alle må og skal dog være bekendelsen til det danske.

Det er ikke mindretallets institutioner men fællesskabet, der er afgørende og som legitimerer, at vi kan anerkendes som en dansk folkegruppe i Slesvig-Holsten. Det afgørende er, om der fortsat er en folkelig bevægelse, der ønsker og har viljen til at være dansk. Præcis som i 1920.

Mindretalspolitikken har heldigvis i dag bredt flertal i alle partier, både i Tyskland og i Danmark. Det er vi glade for og stolte af. God mindretalspolitik er fredspolitik og afgørende for et ”med og for hinanden” i et grænseland.

Det overordnede mål i mindretallet – man kan sige det fælles mål – var og er altså at støtte, fremme og udbrede dansk sprog og kultur, at muliggøre et så dansk liv som muligt for dem, der ønskede og ønsker det i dag. Her er de sydslesvigske organisationer medspillere (selvom man nogle gange kunne tro, at vi var modspillere...), der gerne skulle have det fælles mål for øje, hvor alt går ind i hinanden som et stort tandhjul – eller sagt med fodboldsprog: hvor vi skal kunne aflevere bolden til hinanden, spille sammen og hver på vores position – skal gøre det, vi er dygtige til og sat i verden for - nemlig i fællesskab at sørge for, at mindretallet fortsat er dansk.

Det fælles mål, der står i samtlige vedtægter, nemlig at fremme og støtte det danske – vores fundament – er et mål, vi aldrig kommer i mål med eller får afsluttet, hvis det er det, der er ment med at komme i mål. Men det kan være et mål vi stræber imod at opretholde. Målet er fortsat at skabe **glæde ved det danske**, ved sproget, kulturen, traditionerne, sangene og alt det rød-hvide... Lad det være et krav til os selv og hinanden.

At komme i mål ville betyde, at vi kan læne os tilbage, klappe os selv på skuldrene, nyde sejren og det opnåede... men er der så ikke længere noget at stræbe efter? Det er ikke en selvfølge, at vi i dag kan leve i et mangfoldigt grænseland side om side med det tyske og det frisiske, som et forbillede i Europa i forhold til fredelig sameksistens, gensidig respekt – ja ud fra mottoet om at ville de andre uden at opgive sig selv. Det, vi har opnået må ikke blive til en sovepude, noget vi tager for givet – fordi vi tror, at vi er i mål. At vi er nået så langt kræver konstant oplysning, dialog og dagligt arbejde – det kræver at vi ikke mister målet ud af syne – at vi ikke tager vores mindretalsliv for givet. For mister vi målet af syne, kan vi ikke score eller risikere måske at skyde selvmål ...

Balancen må være mellem at være åben – og alligevel sætte grænser, sætte krav både til os selv og andre.... hvis vi også ud i fremtiden vil kalde os et autoktont mindretal med nationalt ståsted. Et ståsted, der ikke står i vejen for åbenhed og udsyn mod vores herbergstat og mod Europa.

Vores opgave er ikke at forsage det tyske, om det være sig i institutions- eller foreningssammenhæng – men vores opgave må være, at vores danske tilhørsforhold – det at føle sig som en del af det danske, vores danske identitet vinder 2-1 for endnu engang at blive i fodboldsproget.

Hvis vi blander tingene – og tror at målet er dansk-tysk, uafgjort så at sige, så står vi som mindretal i sidste ende offside, får måske det røde kort, risikerer et straffespark imod os, skyder over mål eller rammer ganske enkelt ved siden af.

Kære venner, der er intet i vejen i at holde fast i det nationale – i det danske. Det kan vi være stolte af – og det tyske forsøger vi ikke – det får vi helt automatisk i tilgift.

Man kunne godt mene, at når både vores ministerpræsident og landdagspræsident siger "ihr seid unsere dänische Minderheit. Haltet an eurer Identität fest, so tragt ihr zur Vielfalt im Land bei." så må vi da være kommet i mål – vi er jo nået fra fjendskab til venskab, fra et mod til et for og med hinanden, som vi så fint siger. Ja, det er vi, og det kan vi være stolte af. Mange kampe er vundet i de sidste 104 år, men hvis vi vil eksistere om 20-50 år, så kræver det stadig kamp. Ikke en kamp mod det tyske men en kamp for det danske – for vores sprog, kultur, traditioner, sange – ja for vores identitet og sindelag. En positiv kamp, der skal leves og spilles med glæde, i fællesskab og med den danske ånd.

Vi er et sindelagsmindretal – og som der står i Bonn-Københavnserklæringen "Däne ist, wer will" – og det må ikke efterprøves ved pas. Men i modsætning til et pas, et statsborgerskab, fødes man ikke med et sindelag, det opstår gennem det, man oplever og påvirkes af. Derfor er hverdagsoplevelserne så afgørende – livet med vort sprog og kultur. Sker det, så kommer vi dagligt i mål, over målstregen, og kan med oprejst pande sige, at vi er stolte af at være en del af det danske mindretal og dermed en del af det danske folk.

Vi bidrager til mangfoldigheden i grænselandet, kan både være brobyggere og bindeled samt gøre Danmark lidt større – dagligt - og målet er, at det forbliver sådan.

Det håber jeg for os alle – og det er det, jeg – i den tid jeg er en af de aktive spillere vil gøre mit til. Score ved at udbrede og skabe glæde ved det danske – vinde ved at vi, som privilligeret mindretal i Europa har rettigheder – og pligter i vores hjemstavn Sydslesvig. Målet er hjertesagen, glæden ved det danske – og må den for evigt trives og leve her i vores grænseland – i Sydslesvig! Fortsat godt årsmøde!